

соціального контролю (це є однією з основних функцій громадянського суспільства, яке в Україні лише тільки формується); по-п'яте, виходячи з того, що в основі будь-якої політичної еліти знаходиться ті чи інші політичні партії або блоки, зробити більш прозорими джерела та суми фінансування політичних партій України з метою запобігання значному впливу на якість прийняття важливих політичних рішень.

Коваленко О.В.

викладач кафедри соціології ЗНУ

МЕТАСОЦІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СОЦІОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ЩОДО ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ

Враховуючи мультипарадигмальність соціології, освіта, як соціальне явище, може бути розглянута з різних кутів погляду. Найбільш поширено сутність освіти розглядають крізь призму змісту таких соціологічних категорій і понять як «соціальний простір», «соціальний процес», «соціальний інститут», «соціальна система». Розгляд освіти, як соціальної системи, пов'язаний з виділенням її структури. Як і будь-яка соціальна система освіта має різномірний компонентний склад: по-перше, елементом виступає соціальна структура освіти, тобто ті соціальні зв'язки між соціальними спільнотами, які беруть участь в соціальному процесі освіти; іншою важливою складовою виступають соціальні організації, тобто освітянські установи в їх інституціональному порядку; невід'ємною складовою також виступає наукове знання як символічна система, що визначає зміст освіти в конкретний історичний період.

Сучасне наукове знання складається з великої кількості соціогуманітарних, природничих та технічних наук, особливе місце серед яких посідає соціологічне знання. Формальним підтвердженням такого статусу можна вважати той факт, що його викладають спеціалістам усіх спеціальностей без винятку. Але головним чином статус соціології серед інших видів наукового знання затверджується її змістом, адже вона надає інформацію про суспільство. Іншими словами, соціологія містить знання про той світ, без якого не може існувати людина, як біосоціальна істота, яка виступає одночасно і його творінням, і творцем, і невід'ємною частиною. В контексті цього заслуговує уваги виділення тих особливостей сучасного соціологічного знання, що суттєвим чином можуть вплинути на освітянський процес. Наприклад, певним чином визначити якості майбутніх фахівців (і не тільки соціологів).

Коли йдеться про аналіз соціологічного знання, то його можна розглядати, по-перше, як соціальне явище, а, по-друге як соціологічне явище. Другий вимір передбачає метасоціологічний аналіз. Метасоціологію визначають як рефлексивне дослідження фундаментальної структури соціології в цілому, а також різних її елементів: теорій, понять, методів [2,563]. Метасоціологічний вимір соціологічного знання дозволяє виділити ті його особливості, які значним чином можуть вплинути не тільки на якості фахівців, а й на характер викладання соціології. Аналіз сучасних публікацій з метасоціології серед питань, які є важливими щодо визначення тенденцій розвитку соціальної системи освіти, дає можливість виділити наступні. Це питання сучасної структури соціологічного знання, її науковості і понятійного апарату. Зазначимо, що кожен з цих предметних областей характеризують проблемним станом. Так, елементи сучасної структури і зв'язки між ними остаточно невизначені [1], науковість соціології під питанням [3], поговорюють про кризу її понятійного апарату [4].

Не викликає сумнівів, що виявлені характеристики соціологічного знання будуть оцінені як негативні щодо їх впливу на розвиток соціальної системи освіти. Адже структура знання визначає склад та інформаційне наповнення тих наукових дисциплін, які слід викладати. Науковість та якості понятійного апарату соціології визначають ступінь довіри до її знання, а також зміст соціологічної уяви, як однієї з головних компонентів свідомості сучасного суспільства, що формується на основі вивчення соціології.

Відмітимо, що на метасоціологічному рівні здійснюється також аналіз актуальних проблем соціології щодо пошуку їх причин і шляхів усунення. Однією з причин зазначених проблем соціології визначають низьку культуру мислення, зокрема логічну грамотність. Адже саме логічна грамотність покладена в основу забезпечення таких бажаних характеристик наукового знання як несуперечливість, послідовність, обґрунтованість, однозначність, ясність. І тому сучасні науковці вимушені в своїх роботах здійснювати «логічний лікбез» (ліквідацію логічної безграмотності). Так, в роботах Ю.Яковенка, Ж.Тоценка можна знайти приклади, в яких автори відсилають читача до логічного знання, яким необхідно володіти і використовувати задля забезпечення відповідних характеристик наукового знання [5, 103], [4, 9-10].

Підсумовуючи, можна сказати, що культуру мислення і логічну грамотність науковців можна розглядати як один з впливових чинників щодо визначення тенденції розвитку соціальної системи освіти. Оскільки можна прослідкувати їх вплив на компоненти соціальної системи освіти, зокрема, якості наукового знання, майбутніх фахівців, характер викладання.

Література

1. Бороноев А.О., Кравченко А.И., Култыгин В.П., Татарова Г.Г., Тощенко Ж.Т., Ядов В.А. Структура и уровни социологического знания: традиции и новые концепции // Социологические исследования. – 2003. – № 9. – С. 3-17.
2. Ритцер Дж. Современные социологические теории. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2002. – 688 с.
3. Тарасенко В. Дивовижна «ненаука» соціологія // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2004. -№2. – С.5-23.
4. Тощенко Ж.Т. О понятийном аппарате социологии // Социологические исследования. – 2002. – №9. – С.3-16.
5. Яковенко Ю.І. Епістемологічні питання щодо ідентифікації громадської думки // Наукові записки. КНУ імені Т.Г.Шевченка. Факультет соціології та психології. – 2004. Т. V. – С. 100-109.

Костенко Н.В.

аспірант кафедри філософії ЗНУ

**ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-
КОНСТРУКТИВНОГО МИСЛЕННЯ**

Інтенсивний розвиток інформаційної, технологічної та духовної сфери життя висуває нові вимоги щодо освіти особистості. У зв'язку з цим слушним є осмислення феномену освіти як засобу формування соціально-конструктивного мислення особистості.

Соціально-конструктивне мислення являє собою єдність психічних та мисленневих процесів, що беруть участь в осмисленні людиною об'єктивного світу і свого власного буття.

На формування соціально-конструктивного мислення впливають об'єктивні фактори та суб'єктивні чинники. До об'єктивних умов належить свідомий та цілеспрямований вплив суспільства та його інститутів на особистість. До суб'єктивних – світоглядні орієнтації, стратегія життя, самовдосконалення, самопізнання, самоосвіта, самоідентифікація особистості та її здатність до дисципліни та свідомого вибору, який робить можливим перетворення об'єктивних умов буття у власні форми життєдіяльності.

Освіта має відношення як до суб'єктивних так і до об'єктивних факторів. У сучасному суспільстві важливою умовою реалізації людиною свого сутнісного потенціалу і життєвих сил є її освіта. Освіта особистості – це інформаційно-забезпечувальна діяльність, яка здійснюється шляхом придбання (засвоєння), накопичення,